No. 236 1839

GEWOON TE ZEGELEN

BREDASCHE COURANT.

STAAT-, LETTERKUNDIG- EN WETENSCHAPPELIJK NIEUWS- BLAD.

Donderdag 3 October



FRANKRIJK.

PARIJS, den 30sten September.

De kolonel *Kenitz*, een pruissisch diplomaat, die reeds met verscheiden zendingen van het hof van Berlijn belast, is geweest, is alhier aangekomen, om zich verder naar Bourges te begeven. Sedert de komst van don *Carlos* aldaar, merkt men op, dat die plaats het vereenigingspunt van verscheidene diplomaten is. Een secretaris van de engelsche ambassade en een russisch diplomaat zijn voor eenige dagen derwaarts gegaan. — Uit Bourges zelve wordt gemeld, dat de belangstelling in hetgeen de spaansche prinsen betreft, na de eerste dagen, veel verminderd is. Een aantal leveranciers was aan het hotel ontboden waar don *Carlos* zijn verblijf houdt, en bestellingen waren er gedaan van allerlei voorwerpen van nut of weelde. Intusschen gaven de prinsen en die tot hun gevolg behoorden, aan ieder te kennen dat zij slechts voorloopig te Bourges waren.

— Men zegt dat eerstdaags een diplomatiek agent zal benoemd worden om Frankrijk bij de republiek van Texas te vertegenwoordigen. Het is een der leden van het fransch gezantschap in de Vereenigde Staten, tijdens de heer *Pontois* aan het hoofd daarvan stond, die reeds bij de onderhandelingen zoo zijn gebruikt, welke men beschouwt als te hebben bijgedragen tot de benoeming van den heer *Pontois* zelven tot gezant te Konstantinopel. De laatstgenoemde moet morgen vertrekken, nadat hij sedert de jongste acht dagen zeer drukke conferentien met den maarschalk *Soult* heeft gehad en verscheidene malen bij den koning ontvangen is geweest.

— Men wil stellig dat de russische gezant te Londen, de graaf *Pozzo di Borgo*, die zich thans hier bevindt, derwaarts niet meer terug keert en op zijn verzoek, zijn ontslag zou bekomen hebben.

— Het gerucht is in hoofdstad verspreid, dat de prijs van het brood met den 1sten october eene nieuwe verhooging zal ondergaan en gebragt zal worden op ... sous de 4 ponden, hetwelk heeft onder de arbeidende klasse reeds eene gisting te weeg gebragt, zoo dat men met reden bezorgd is voor pogingen tot onlusten. De *Moniteur Parisien* bevat intusschen gisteren avond een berigt, dat naar de ingekomen tijdingen uit de departementen, er weinig handel in de granen had plaats gehad en de middelbare prijzen begonnen te dalen. Op de markten te Houdan, Abbeville, Vic-sur-Aisne, was de graanprijs gedaald. Te Caen had men tegen de laatste koersen verkocht. Op de markten te Vienne en Deux-Sèvres waren de prijzen op dezelfde hoogte gebleven.

— Uit Toulon wordt geschreven dat 900 man van het 41ste regiment van linie den 25sten zijn ingescheept om naar Algiers te worden overgevoerd; het overige zou weldra volgen. — Het eerst onlangs gevormde derde regiment mariniers is te Toulon aangekomen en heeft er onmiddellijk de posten bezet.

— Het *Journal des Débats* de onderscheidene jongste tijdingen in de Duitsche bladen uit het Oosten geplaatst vermeldende, vermeent, dat dezelve het over Marseille vroeger verbreid gerucht, wegens den afval van Hafiz-pacha en van den pacha van Konieh, genoegzaam schijnen te bevestigen. Stellige berigten desaangaande ontbreken echter nog.

— Eene telegraphische depêche van den chef der maritime-dienst aan den minister van marine, uit Bayonne van den 28sten September gerigt, houdt het volgende:

» De kommandant *Mathieu* schrijft mij dat de heer *Baffile* den 27sten de tijding ontvangen heeft, dat de commissie, door de cortes voor het onderzoek van de kwestie der *fueros* benoemd, zich met eene groote meerderheid voor het behoud van dezelve heeft verklaard.

De bijzondere berigten uit Madrid gaan nog slechts tot den 23sten, en zeggen alleen ten aanzien van den arbeid der gezegde commissie, dat de heeren *Arguelles* en *Mendizabal* sterk tegen het behoud der voorregten waren, doch dat men echter niet twijfelde of de meerderheid zou het beginsel van het ontwerp goedkeuren. — Den 20sten was er een buitengewone raad van al de ministers gehouden; de meesten daarvan hadden zich daarna in den boezem der commissie voor de *fueros* begeven, om met deze over het onderwerp te beraadslagen. — De cortes-zittingen leverden nog niets belangrijks op; men hield zich nog bezig met het onderzoek der volmagten.

Te Madrid was aangekomen de heer *Almeida*, die tot het Spaansch gezantschap te Parijs behoort, zoo men dacht om instructien te vragen, met opzigt tot het te volgen gedrag jegens den Pretendent. Het gerucht liep te Madrid, dat het gouvernement niet voornemens was een pensioen aan don *Carlos* toe te staan, zoo hij niet de wettigheid der koningin *Isabella* erkende.

— Uit Bayonne schrijft men van de 27sten September, dat de Navarreesche bataillons, die zich eerst te Estella geconcentreerd hadden, besloten waren naar Vittoria te trekken om zich aan het gezag der koningin te onderwerpen. — Onder de punten nog in 't bezit der karlisten, behoorde het fort Guevara. Steeds had dit fort tot een depôt voor de reserven van Alava gestrekt; in eene rots gehouwen en van al het noodige geschut, munitie, levensmiddelen en welputten voorzien, zou dit punt een langdurigen en hardnekkigen weerstand kunnen bieden, indien het garnizoen niet door andere middelen tot de overgave te bewegen was.

Een aantal Kastilianen, die tot de bataillons van *Urbistondo* behoord hebbende, hebben zich naar de troepen van *Cabrera* begeven, of zwerven als afzonderlijke guerillasbenden rond.

Het *Memorial bordelais* vermeent, dat de infant don *Sebastiaan*, zoon der prinses *van Beira* en neef van don *Carlos*, eerlang verlangend schijnt, om naar Napels terug te keeren. Don Sebastiaan is de echtgenoot van de prinses *Amelia* der beide Sicilien, die eene zuster is van den koning van Napels, van de koningin ... en ... echtgenoote van den ... *da Baeta*, en eene halve zuster van ... Don *Sebastiaan*, na in den aanvang van den oorlog zich naar Italie naar de opgestane provincien begeven te hebben, heeft op onderscheiden tijdstippen het bevel over het leger van don *Carlos* gevoerd; sedert de laatste twee jaren scheen hij echter meer afkeerig van den oorlog en van de lieden die den voornaamsten invloed bij don *Carlos* uitoefenden.

— Ter beurze heeft men heden bij de maandelijksche vereffening buitengewoon veel moeite gedaan om den koers staande te houden, doch de daling echter niet kunnen beletten. De notering is heden (30 September) geweest: 5 pCt. 110,40; 3 pCt. 80,95; Nap. 101,70; Sp. Ardoin gebleven 30⅞; Passive 7½; oude diff. 2½; int. 5½; n. diff. 2½ intre 18; Rom. L. 102¼.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT den 29sten September.

Gisteren zijn hier aangekomen de aartshertog *Maximiliaan* van Oostenrijk, grootmeester der Duitsche orde, en de hertog van Modena. Naar men zegt, zouden deze doorluchtige personen zich naar Holland begeven.

— Van de monden van den Donau wordt gemeld, dat in den loop van het jaar 1838, 1481 schepen, waaronder 140 bevrachte, den Donau zijn binnengeloopen, en 1331, alle bevracht, daaruit zijn uitgezeild. Onder de ingekomen bevinden zich 373 Turksche, 357 Grieksche, 150 Russische, 138 Sardinische, 116 Oostenrijksche, 77 Ionische, 21 Engelsche, 9 Fransche, enz. De voornaamste uitvoerartikelen waren 822,319 tshetwerts tarwe, 122,231 t. gerst, 184,681 t. maïs; voorts wijn en wol.

In de Krim klaagt men algemeen over de zware hitte en droogte. Op vele plaatsen is de oogst als verloren te achten. Aan de zuidelijke kusten heeft ook de wijnoogst zeer geleden.

— De Oostenrijksche *Beobachter* geeft de volgende berigten uit Konstantinopel van 11 September:

» Heden had de Oostenrijksche gezant, vrijheer *von Sturmer*, de

eer in een plegtig gehoor aan Z. H. den Sultan *Abdul-Medschid* zijne nieuwe geloofsbrieven te overhandigen. Bij dat gehoor waren tegenwoordig de grootvizier *Chosrew*-pacha, de seraskier *Halil*-pacha, de onlangs hier aangekomen minister van buitenlandsche zaken *Reschid*-pacha, de tolk der Porte en eenige kabinets-secretarissen van Z. H.

» *Reschid*-pacha, die den 4den dezer met eene Fransche stoomboot in deze hoofdstad teruggekeerd is, had daags na zijne aankomst een gehoor bij den Sultan, waarop hij zijne bezoeken bij den grootvizier en de verdere grootwaardigheids-bekleeders aflegde. Den 7den heeft hij het bestuur van het departement der buitenlandsche zaken weder aanvaard.

» Den 6den dezer werden de Pruissische officieren *von Mühlbach*, *von Moltke* en *Vincke* bij den Sultan tot een afscheidsgehoor toegelaten en bij die gelegenheid met rijk versierde snuifdoozen begiftigd. De beide laatstgenoemde zijn reeds van hier vertrokken.

» In den nacht van den 6den op den 7den dezer is in de voorstad Funduklu, tegenover Pera, een brand uitgebarsten, dien men eerst na twee uren heeft kunnen meester worden, en waardoor een degtigtal huizen vernield zijn. Dezelve schijnt door eene dievenbende aangelegd te zijn.

» De Russische gezant *von Butenieff* heeft den 9den aan den Sultan zijne nieuwe geloofsbrieven overhandigd. Dezer dagen is eene ter beschikking van het Russisch gezantschap gestelde oorlogsstoomboot in den Bosporus binnengeloopen en voor het gezantschapshotel te Bujukdere ten anker gekomen.

» De gezondheidstoestand blijft in deze hoofdstad voldoende."

— De *Augsburgsche Zeitung* van den 28sten dezer, behelst een berigt uit Weenen van den 23sten, waarin met betrekking tot hetgeen vroeger door dit blad vermeld werd, omtrent conferentien die te Weenen tot beslechting der Oostersche aangelegenheden gehouden werden, bepaaldelijk omtrent het jongst berigt, dat de russische gezant *von Tatcheff* aan die conferentien deel nam, verzekerd wordt dat men te Weenen niets aangaande het bestaan dier conferentien wist en nog minder, dat de russische gezant in last had dezelve bij te wonen.

De redactie der *Augsburgsche Zeitung* verwijst bij de plaatsing van dit berigt op het volgend haar toegekomen schrijven, uit Konstantinopel van den 11den dezer:

» Toen de graaf *Rzewuski*, vergezeld van den heer *von Butenieff*, kort voor zijne afreis van Konstantinopel, bij de ministers der Hooge Porte en de grooten des rijks de gebruikelijke afscheidsbezoeken maakte, gaf de russische gezant bij herhaling te kennen, dat hij zich aan geen andere maatregelen meer wilde aansluiten, dan aan dezulke, die in Konstantinopel zelve besloten werden; dat hij op geene instructien, wie er ook uit Europa ontvangen mogt, acht zou slaan dan op dezulke die hij onmiddellijk van zijn hof ontving, daar Konstantinopel alleen de voor de conferentien over de oostersche aangelegenheden bestemde plaats was, en de opvolging van elders voor doelmatig gehouden maatregelen, slechts verwarring in de buitendien reeds zoo verwikkelde oostersche zaken brengen moest. Hier intusschen schijnt het nog niet, dat het spoedig tot de veel besprokene conferentien zal komen; ieder schijnt veeleer zijn eigen weg te willen gaan. Slechts dan stemmen allen overeen, wanneer het 't behoud betreft van het nieuwe *status quo*, zoo als het zich daargesteld heeft na den slag van Nesbi en den afval der turksche vloot, en om hernieuwde veroveringen van den onderkoning door vertogen te verhinderen. Van daar dat de consuls te Alexandrie van hunne gezantschappen te Konstantinopel gedurig op nieuw in last krijgen, om den ouden pacha van geweldadige stappen te weerhouden. Het ligt in den geest van onzen tijd, om elken in dien zin ondernomen stap ingang te doen vinden, en dat zich daartegen geen stemmen verheffen. Eene bepaalde werkdadigheid, in zoover zij het verkrijgen van nieuwe resultaten bedoelt, wordt nergens gevonden. Dit bestendig besluiteloos heen en weer wenden, dit doorkruisen van elk plan, hetwelk aan de tegenwoordige verwarring een einde kon maken, doet verwachten, dat de conferentien nimmer tot stand zullen komen, of een' toestand bewerken, of liever bekrachtigen die van korteren duur zijn moet, dan de staat van zaken uit den turkschen egyptischen oorlog van 1833 voortgevloeid." De berigtgever meent verder, dat zoo *Mehemed*-ali zijn gezag niet tot Egypte bepaald ziet, hij altijd eene dreigende houding zal hebben; zijne magt groot, tot eene, hoogte bepaalt worden, dat de Porte hem niet meer behoefde te vreezen, anders zou zij zich nimmer herhalen, de organisatie van het leger niet meer tot stand komen en het rijk niet lang bestaan. Men zou zich thans toch wel geen hersenschimmen meer maken over de eigenlijke bedoelingen van *Mehemed* en over de waarde der Europesche garantie. In den toestand van Turkye zelven; in deszelfs betrekking tot Egypte moest de zekerheid van het bestaan des turkschen rijks gezocht worden, niet in den waarborg der mogendheden, die door toeval en voor één oogenblik tot eenstemmigheid ten deze mogten komen, maar die het eerstvolgende toeval of oogenblik weder kon verbreken. Desniettemin konde men naauwelijks hoop voeden om de Porte die magt te kunnen verleenen, welke tot haar voortdurend bestaan noodzakelijk is; al wat men haar zou kunnen geven bestond in de bekrachtiging van den tegenwoordigen toestand met weinig beduidende veranderingen.

Verder wordt in dit schrijven gezegd, dat *Chosrew*-pacha, *Reschid*-pacha en *Halil*-pacha, thans het driemanschap vormden, die de zaken in handen hadden. Het aandeel dat *Reschid*-pacha weder in de zaken had bekomen, hield men als geschikt om den invloed van Rusland, dien *Chosrew* was toegedaan, op te wegen, daar *Reschid* voor zeer engelschgezind gehouden werd.

In een ander schrijven uit Konstantinopel van den 11den leest men het volgende: „Er heerscht hier eene sombere, angstige stemming. Men vreest voor onlusten en gelooft dat *Ibrahim* zich van dezelve zal willen bedienen om op de hoofdstad aan te trekken. Hij zou, naar gezegd wordt, maatregelen genomen hebben om te kunnen voorwaarts rukken, onder voorwendsel eener betere verpleging, juist zoo als *Hafiz*-pacha deed vóór hij den Euphraat overtrok. De Regering doet zeker alles tot behoud der stad in 't werk te stellen, maar hare middelen zijn gering, en hoe zou zij zich slechts een oogenblik tegen een aanval van binnen en van buiten kunnen staande houden! De vertegenwoordigers der mogendheden boezemen haar moed in, maar zij kunnen niets dan doen werken, wanneer zij beslissend handelen. Daartoe bestaat tot heden geen uitzigt, ofschoon twee fransche en twee engelsche oorlogschepen van de bij de Dardanellen liggende eskaders naar Alexandrie zijn gezeild. Deze kleine expeditie zal gewis niet veel uitrigten, wanneer er dwangmaatregelen tegen *Mehemed*-ali moesten genomen worden, om de teruggave der Ottomannische vloot af te dwingen. Maar zij kan ter waarschuwing strekken, om *Mehemed*-ali op ernstige gevolgen bedacht te maken, ingeval hij van geen toegeven wilde hooren."

Volgens een ander berigt heeft zich bij de bovenvermelde schepen ook eene oostenrijksche brik gevoegd.

— Te Konstantinopel had men berigt, dat de stad Sinopichi door een vreeselijke brand was geteisterd, waardoor de halve stad was in den asch gelegd, en de woningen der europesche consuls ook deels vernield waren.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 2den October.

Zijne Koninklijke Hoogheid de Prins *van Oranje*, heeft, voor Hoogstdeszelfs vertrek, aan den burgemeester der stad Amsterdam doen ter hand stellen de aanzienlijke gift van *vijf honderd gulden*, ten behoeve dergenen, die door den brand van den 19den September in het ongeluk zijn gestort.

Burgemeester en Wethouders der stad Amsterdam hebben ter kennisse van de ingezetenen gebragt, dat de Vorstelijke personen, bij derzelver vertrek uit genoemde stad, Hoogstderzelver tevredenheid hebben betuigd over de hartelijke blijken van deelneming, tijdens Hoogstderzelver verblijf aldaar, — een verblijf, „zoo als Burgemeester en Wethouders zeggen — van de zijde der Vorstelijke personen gekenmerkt door treffende bewijzen van minzame belangstelling en onbekrompene weldadigheid."

— Tot auditeur-militair bij den krijgsraad te Maastricht is benoemd Mr. *Joannes Marius Swart*, tot dus verre advokaat en lid van den stedelijken raad aldaar.

Aan den tijdelijken chirurgijn-majoor bij de 7de afd. infanterie, *G. P. Stutterheim*, is, in afwachting van pensioen, het traktement van non-activiteit toegelegd.

— Z. M. heeft den heer *L. Muraithu*, wonende te Binche, domicilium gekozen hebbende ten huize van Mr. *J. A. Sassen*, advocaat te Maastricht, een octrooi voor den tijd van tien jaren verleend, op de invoering in dit rijk, van den spin-werktuig, voor gekaarden wol.

Ook heeft Z. M., naar men verneemt, een octrooi voor den tijd van vijftien jaren verleend, aan *R. Ochsner*, te Amsterdam, op de invoering in dit rijk van cylinder-meelmolens.

— Uit 's Hage schrijft men het volgende:

» Gisteren morgen heeft het provinciaal geregtshof van Holland, in het openbaar, eene algemeene vergadering gehouden, waarin de Edel Groot Achtb. heer Mr. *J. A. Brand*, die door Z. M. tot vice-president van hetzelfde hof benoemd is, als zoodanig is geinstalleerd, en Jhr. Mr. *M. W. de Jonge van Campens van Nieuwland*, die het Hof verlaat, als zoodanig afscheid heeft genomen. De president en procureur-generaal van dat hof, en de heer *de Jonge* hebben bij die gelegenheid toepasselijke aanspraken gehouden.

» Heden heeft de heer *de Jonge Campens van Nieuwland* den eed als lid van den raad van State afgelegd, en vervolgens in dat collegie zitting genomen.

» Gisteren heeft het provinciaal geregtshof van Holland het volgende zestal gemaakt, ter vervulling der, door het aan den heer *Jordens* verleende ontslag, opengevallene plaats van raadsheer in hetzelve hof, als 1°. Mr. *Vaillant*, advokaat te Amsterdam; 2°. Mr. *Bollard*, president der arrondissements-regtbank te 's Hage; 3°. Mr. *Wintgens*, advokaat 's Hage, 4°. Mr. *Buyskes*, officier van justitie te Leiden; 5°. Mr. *van den Velden*, substituut-officier bij de arrondissements-regtbank 's Hage, en 6°. Mr. *J. G. A. Clant*, procureur 's Hage.

— Alhier zijn aangekomen de graaf *Potocki*, kamerheer van Z. M. den Keizer van Rusland, en de heer *Chaix d'Est-Ange*, beroemd advokaat te Parijs, en lid van de kamer der Fransche afgevaardigden; de eerste is afgestapt in het hotel *Bellevue*; de laatste in den *Ouden Doelen*.

— Naar men verneemt heeft de voormalige stads-ambtenaar te Leiden, *Seyn*, die Vrijdag ll. voor het prov. hof van Holland veroordeeld is, zich tegen het uitgesproken arrest in cassatie voorzien.

— Zr. Ms. fregat de Rijn, aan welks boord zich Z. K. H. Prins *Hendrik* als eerste officier bevindt, is in den morgen van den 28sten van de reede van Vlissingen naar zee gezeild.

De *Middelburgen courant* vermeldt, dat het Z. K. H. Prins *Hendrik* behaagd heeft, de opdragt aan te nemen van een afscheidslied, ter gelegenheid van hoogstdeszelfs vertrek naar de Middellandsche zee, waarvan de woorden zijn vervaardigd door den heer mr. *A. Siffle* en de muzijk door den heer *S. Samehtini*; terwijl tevens wordt vermeld, dat het stuk in druk zal verschijnen, hetgeen het kunstminnend publiek niet dan aangenaam kan zijn.

— In het aanstaande voorjaar zullen voor 4 stoomboot-maatschappijen ongeveer 30 stoombooten van Rotterdam af den Rijn bevaren, als: 1o. Die van de Keulsche maatschappij van Rotterdam naar Straatsburg. 2°. Die van de Dusseldorfer, welke van Rotterdam tot Mainz gaan, en die, in [illegible] maatschappij voor de vaart [illegible], mede van Rotterdam tot [illegible] zullen gaan. 3°. Die der Nederlandsche, welker geschillen met het Pruissische gouvernement zijn uit den weg geruimd, en die voorloopig van Rotterdam tot Mainz gaan; en eindelijk 4°. de Londensche maatschappij van Londen naar Mainz. Deze booten zullen een aanzienlijk vertier opleveren, omdat de vermeerdering der concurrentie de prijzen van vervoer [illegible] der plaatsen waarschijnlijk zal verminderen en dus te meer een aantal reizigers zal uitlokken.

— De heer *van der Vlis*, te Utrecht, zal binnen kort den vaderlandschen bodem verlaten, om, in dienst van het Nederlandsch bijbelgenootschap, op Java, tot grondige beoefening van het *Javaansch*, en tot overzetting van den Bijbel in die taal, onder opzigt van den heer *Gericke*, werkzaam te zijn.

VAN DE DEFENSIE.

De aanhef van het achtste hoofdstuk der grondwet herinnert ons den roemrijken worstelstrijd tegen vreemd geweld, dien men heeft kunnen strijden ten gevolge der verbindtenissen van de bij de unie van Utrecht bevestigde pacificatie van Gent. Wij huldigen de zorgvuldigheid om te waken, dat onze militie, ofschoon getrokken uit de ingezetenen des lands, niet langer in dienst wordt gehouden dan volstrekt noodig is om de jeugdige krijgslieden in den [illegible] te oefenen. De bepalingen van de artikelen [illegible] 208 waarborgen [illegible] buitengewone omstandigheden, [illegible] de regering de gezamenlijke militie volledig [illegible], de ondervinding der laatste jaren heeft ons het nuttige van dit regt aangetoond. Het 210 en 211de artikel verzekeren onze landgenooten, dat zij niet zonder vrijwillige aanwerving en alleen omdat zij *miliciens* zijn, kunnen worden genoopt om aan vreemde aangelegenheden deel te nemen, of uit veroveringszucht, naar de kolonien of over de grenzen des rijks gezonden worden: en dit zegt voor den ingezeten, die waarborg voor hem, dat hij slechts gehouden is zijn land te helpen verdedigen, moet bij hem de liefde tot dien grond nog meer versterken, en tevens de gerustheid schenken, dat geen veroveringsgeest hem van have en bloedverwanten kan afscheuren, om elders het leven te laten. Al ademen die artikelen den geest des tijds, waarin zij zijn [illegible] — een tijd toen de ontworsteling van het dwangjuk van Napoleon [illegible] — deze in de Grondwet geschrevene [illegible] geschreven; in tijden van nood zal gewis van een [illegible] krachtvolle standvastigheid den grond weten te verdedigen. [illegible] artikel van dit hoofdstuk wordt een niet minder gewigtig punt geregeld, het is dit: dat de inkwartieringen en het onderhoud van het krijgsvolk, transporten enz., niet ten laste van een of meer inwoners of gemeenten kunnen gebragt worden; maar dat men daarvoor schadeloosstelling, op den voet bij de reglementen bepaald, schuldig is. Die reglementen in 1814 gemaakt en in 1815 herzien, geven nog den maatstaf aan. Het ongelijk drukkende van den last van inkwartiering is echter daarmede niet weggenomen; in onze Provincie heeft men zich ten platten lande daarvan kunnen overtuigen; slechts zij die ruim gehuisd waren, en veel volks in kwartier konden nemen, hadden minder te klagen over de schadeloosstelling; maar de kleingehuisden verarmden. Bovendien heeft het reglement niet de schadeloosstelling geregeld, die het land schuldig is voor het inkwartieren van officieren, ofschoon het reglement wel heeft bepaald, hoeveel gelds de burgers storten mogten, die een officier willen uitbesteden. Heeft men hierop het oog gehad, dat door het land eene gelijke som aan de burgers zoude vergoed worden; waarom hoort men dan zooveel klagten, dat men geene vergoeding geeft aan de burgers voor het huisvesten der officieren? Ter gelegenheid der herziening der Grondwet, behoorde aan dit artikel beter voldaan te worden, tot wegneming van vele op vele plaatsen sterk gedrukt hebbende bezwaren; en een niet minder belangrijk zijn, om ten deze daarbij te voegen, dat ook, wanneer door een militairen maatregel het land wordt onder water gezet, de eigenaar daarvoor eene door den regter te regelen schadevergoeding zoude toegekend worden. De ondervinding der laatste jaren heeft de noodzakelijkheid daarvan leeren bevroeden. — Eindelijk spreekt artikel 214 van de bij de wet te regelen inrigting der militie en schutterij. Het ware te wenschen, dat bij eene mogelijke herziening der wet op de schutterij, of op die der militie liever, de leeftijd waarop men dienstpligtig wordt, zoodanig werd geregeld, dat men, bij het uiteinde van de dienst bij de militie, van zelf inviel in de dienstjaren voor de schutterij; zoodat er slechts eene omschrijving zoude behoeven plaats te hebben. Het komt ons altijd voor, dat het niet ondoelmatig wezen zou, om de miliciens eerst een jaar later dan nu bij de wet bepaald is, dienstpligtig te maken; veeltijds ziet men toch jonge lieden dienstpligtig worden, die nog zwak en teer zijn, en een jaar daarna, meer volwassen en sterk, beter geschikt zouden bevonden worden voor de oefening in den wapenhandel. Mogt soms dit, ten gevolge der herziening van de Grondwet, de aandacht der Hooge Regering trekken, dan is het ook te verwachten, dat, indien zij de gegrondheid der bedenkingen erkent, dan ook aan den wensch voldoe van het met den Koning en het Vaderland wèl meenende en beproefde vrienden, die ijveren voor 's lands welzijn, bij de verbetering en bevestiging onzer nationale grondwettige instellingen.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

NEDERLANDEN. — Wij geven hier eene opgave van de nieuwe werken of letterkundige ondernemingen, die sedert de vorige vermelding (*zie ons nommer van 12 Sept. ll.*) onze aandacht getrokken hebben. Onder de nieuwe staats- en regtskundige werken in de laatste dagen verschenen, moeten wij bijzonder vermelden, de *Aanteekeningen op de Grondwet* van den Leidschen Hoogleeraar J. R. THORBECKE, de [illegible] gekoesterd plan. Als Bijlage volgt [illegible] eene Grondwet voor de Vereenigde Nederlanden, van G. K. VAN HOGENDORP. (*Amst.* bij J. MULLER 1839). Voorts het eerste deel der *Verzameling van wetten, besluiten en andere regtsbronnen van franschen oorsprong, in zooverre deze, ook sedert de invoering der nieuwe wetgeving in Nederland van toepassing* zijn, door Mr. C. J. FORTUYN, Advokaat te *Amsterdam*. (*Amst.* bij J. MULLER, 1839). — Het lid der fransche Akademie J. DROZ, heeft onlangs eene belangrijke geschiedenis uitgegeven van LODEWIJK XVI, gedurende de jaren waarin de fransche omwenteling nog had kunnen verhinderd of geleid werden. Behalve eene getrouwe en fraaije schildering van den staatkundigen en maatschappelijken toestand van *Frankrijk* in het algemeen, kort voor en bij de eerste verschijnselen der fransche omwenteling, heeft de heer DROZ, inzonderheid over het eerste ministerie van NECKER, over dat van CALONNE over de bijeenkomst der notabelen, den tegenstand van het parlement en andere zaken die de gebeurtenissen van 1789 voorafgingen, [illegible] medegedeeld, die in de andere werken over de fransche omwenteling in het geheel niet of slechts [illegible] voorkomen. Het werk sluit met de zitting der nationale vergadering van 14 September 1790, waarin het koninklijk *veto* verworpen werd. — Onder de landen en volken die in onze dagen bijzonder de aandacht en belangstelling getrokken hebben, behooren gewis *Spanje* en de Spanjaarden. Niet onbelangrijk is dus de verschijning eener nieuwe *Histoire d'Espagne depuis les premiers temps jusqu'à nos jours*. De schrijver is de heer CH. ROMEY, en zijn werk wordt in de fransche tijdschriften geprezen. Het werk zal in 8 deelen in 8vo met 20 vignetten of in 80 afleveringen bestaan, à 50 cent. te *Parijs*. Reeds drie deelen zien het licht. — De jongste vernieuwde viering van het ontzet der stad *Groningen* ten jare 1672, op den 28sten Augustus ll., voor het eerst weder sedert het jaar 1795 plegtig en feestelijk herdacht, heeft de verschijning van verscheidene op die gebeurtenis toepasselijke stukjes aanleiding gegeven. Wij onderscheiden daaronder eene beknopte en zaakrijke *Geschiedenis van het beleg van*

Groningen in 1671 in verband gebragt met de vaderlandsche Historie van dien tijd door E. Meestema; en eene *Leerrede* op den 28sten Augustus ll. in de Groote kerk te *Groningen* gehouden door P. Boeremans, predikant te *Noordwijk*, met Feestgezang en Aanteekeningen op het beleg. (Beide bij J. Oomkens, te *Groningen*). — Bij de boekhandelaars Dusseneer et *Comp.* te *Parijs* is een *Cours méthodique de géographie* van Chauchard en Müntz uitgegeven, die zich bijzonder door zijne typographische en pittoresque uitvoering onderscheidt, zijnde met een Atlas van 22 kaarten en 400 groote en kleine platen versierd, onder welke laatste, gezigten van steden, gebouwen, gedenkstukken, wapens enz. — Bij den boekhandelaar J. Müller te *Amsterdam*, ziet het licht de vertaling van het eerste deel der *Reise naar het Oosten* van den hoogleeraar aan de Hoogeschool te *München* G. H. von Schubert. De gezegde hoogleeraar ondernam zijne reis gedurende de jaren 1836 en 1837, begaf zich van *München* naar *Weenen*, voer den Donau af, de Zwarte Zee over naar *Konstantinopel*, vertrok van daar naar *Smyrna*, *Alexandrie* en *Kairo* en zette vervolgens zijne reis langs den berg *Sinai* naar het *Heilige Land* voort. De betrekking des hoogleeraars en de achting die hij in *Duitschland* geniet, wekten daar reeds gedurende de reis de belangstelling in zijnen togt, en dit, gepaard met des schrijvers wijsgeerige, natuurkundige en wetenschappelijke kennis, waren oorzaak dat dit Reisverhaal met groot verlangen in *Duitschland* werd te gemoet gezien. Bij ons te lande is de hoogleeraar als schrijver reeds bekend geworden door de overzetting van eenige kleine werkjes, bijzonder door de vertaling der aanspraak waarmede hij na de terugkomst van zijne reis zijne lessen opende (opgenomen in de *Vaderlandsche Letteroefeningen* van October 1838); wij twijfelen dus niet, of deze belangrijke Reis zal even als in *Duitschland* ook bij ons een goed onthaal ten deel vallen. Dit eerste deel brengt den reiziger tot *Kairo*. De vertaling komt ons bijzonder goed voor. — Onder de krijgskundige werken, waarvan dezer dagen te *Brussel* goedkoop en tevens fraaije drukken zijn verschenen, verdient eene onderscheidende vermelding, 1. het werk van den britschen kolonel Napier, *History of the war in the Peninsula and in the south of France from 1808 to 1814*, in drie octavo deelen, voor den prijs van *f* 27,00. De engelsche uitgave van dit werk in vijf deelen komt op *f* 70,00 en de fransche vertaling van Dumas in 10 deelen op *f* 30,00. — 2. Het fransche *Mémorial de l'Artillerie*, in 4 octavo deelen met een Atlas, voor den prijs van *f* 17,50. Dit te *Parijs* door de zorgen van het comité der artillerie met goedkeuring van den minister van oorlog uitgegeven *Mémorial*, was in den handel niet verkrijgbaar en moest dikwijls met *f* 182 en daarboven betaald worden. Thans wordt op dezelfde wijs ook de uitgave van het *Mémorial de l'Officier du genie* aangekondigd. Dit *Mémorial* zal in 6 deelen met platen worden uitgegeven en voor *f* 36,00 verkrijgbaar zijn. De fransche uitgave, die eveneens niet in den handel is, werd gewoonlijk met 250 fr. betaald. — In het vak der bouwkunde is te *Brussel* eene fraai uitgevoerde vertaling van Hope's *History of Architecture*, door A. Baron overgezet, verschenen, in 2 octavo deelen, waarvan een met pl. Prijs *f* 14,00. — De uitgever van de beide kostbare en fraaije te *Parijs* uitgegevene werken des heeren A. de Laborde heeft eene aanzienlijke vermindering in den prijs dier werken aangekondigd. De *Monumens de la France*, waarvan de prijs op gewoon papier was 810 fr., is thans gesteld op 400 fr., en de exemplaren op velijn papier zijn in prijs verminderd van 1350 fr. op 675 fr. De *Voyage pittoresque et historique d'Espagne*, waarvan de prijs vroeger was 1000 fr., is thans verkrijgbaar voor 500 fr. — De duitsche privaat-onderwijzer E. G. Vogel heeft sedert kort een voor de bibliographie en de kennis van bibliotheken belangrijk werk ondernomen; hetzelve bevat namelijk aanteekeningen en inlichtingen over vroegere en nog in *Europa* bestaande bibliotheken, zoowel openbare als van bijzondere inrigtingen en genootschappen. Men meent dat dit werk in eene sedert lang gevoelde behoefte zal kunnen voorzien. — De uitgevers Spierens en Zoon te *'s Hage*, hebben bij een Prospectus een viertal kunstondernemingen aangekondigd, die, wanneer de uitvoering aan het toegezegde beantwoordt, voorzeker aanbeveling verdienen. Vooreerst wordt de inteekening opengesteld op eene verzameling van *Nederlandsche Stadsgezigten*, welke zal bestaan uit een schilderachtig gezigt op elke stad, inhoudende ongeveer 100 teekeningen, voor den prijs van 10 cents ieder. De tweede onderneming is de uitgave eener *verzameling portretten van beroemde meest Nederlandsche Godgeleerden*, van de hervorming af; deze verzameling wordt gerekend 200 portretten groot te kunnen worden, elk portret insgelijks tegen den prijs van 10 cts. Eene derde verzameling zal bevatten een tweehonderdtal portretten van de vermaardste *Geneeskundigen*, tegen denzelfden prijs van 10 cents het portret. Eindelijk hebben de heeren Spierens de inteekening opengesteld op een ontwerp van portrettering op steen, met 50 afdrukken, voor den prijs van 25 guldens. Volgens het Prospectus, namelijk, zal ieder die een portret op steen verlangt, zich daartoe bij de uitgevers kunnen adresseren en tegen voormelde som een vijftigtal portretten afdrukken in 8vo-formaat ontvangen, mits het oorspronkelijk portret leverende; anders willen de ondernemers zich ook hiermede belasten; indien de persoon, wiens portret men verlangt, zich te *'s Hage* bevindt, voor den prijs van vijf gulden.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van gisteren (1 *October*) waren genoteerd: Ned. 2½ pCt. 53¾, drie zestiende; dito 5 pCt. 101⅜, ½, drie achtste; Kansbill. 25 elf zestiende, ⅝; Am. Syndik. 4½ pCt. 96, 95⅝; dito 3½ pCt. 80⅞; Handelm. 174 drie achtste, ¼, ⅛; O. Indie 5 pCt. 99, 98⅞; Ardoins 27¼, ⅝, elf zestiende; Passive 8½, ¾; Fr. uitgest. 9½; Mexiko 26¾, ex div.; Columb. 21¼; Peruan. 10 15/16.

*** Heden overleed alhier de Hoog-Welgeboren Heer Jonkheer D. H. T. H. DE BOER, in den ouderdom van bijna 20 Jaren.

Breda, den 30. September 1839.

VESICATOIRES — CAUTÈRES.

PAPIER D'ALBESPEYRES, seul approuvé par les membres de l'Académie de Médecine, pour panser sans douleur et obtenir une suppuration abondante et inodore (Compresses spongieuses préférables au linge). Depôt chez M. VAN DEN GOURBERGH.

Bij BROESE & COMP., te *Breda*, is voorhanden:

MUSEUM LITTERAIRE,

COLLECTION DES MEILLEURS OUVRAGES DE LA LITTÉRATURE FRANÇAISE,

à 45 CENTS LE VOLUME.

Sixieme série. Un Mariage d'inclination, 2 vol. Les Aventures d'un Rénégat, 2 vol. Marie-Ange, 2 vol. Le Village coupables, 2 vol. Un Héritage de Famille, 2 vol.

Septieme série. La Femme de 40 ans, 1 vol. Le Château de Pierrefonds, 2 vol. Samuel, 2 vol. La Justice des Hommes, 2 vol. La Famille Nowlan, 3 vol.

Huitieme série. Ne Touchez pas à la Reine, 1 vol. La Femme Supérieure, 1 vol. Caïn le Pirate, 2 vol. Les Mémoires du Diable, 4 vol. Japhet à la Recherche d'un Père, 2 vol.

Neuvieme série (1re *série de* 1838). Les Voix Intérieures, 1 vol. La Duchesse de Bourgogne, 1 vol. L'Exilé, 1 vol. Le Vieux Commodore, 2 vol. César Birotteau, 2 vol. Les Mémoires du Diable, 2 vol. La Sœur du Marguillier, 1 vol.

Dixieme série. Chavornay, 2 vol. A la Belle Étoile, 2 vol. Les Mémoires du Diable, 2 vol. Mademoiselle de Marignan, 1 vol. L'Expiation, 1 vol. Le Comte de Nety, 2 vol.

Onzieme série. Ardent Troughton, 2 vol. La Chute d'un Ange, 2 vol. Angelica Kauffman, 3 vol. Moustache, 2 vol. Pauline, 1 vol.

Douzieme série. Souvenirs d'un Enfant du Peuple, 1, 2 vol. Frère et Sœur, 2 vol. Le Chevalier Robert, 2 vol. Le Capitaine Paul, 2 vol. Albertine, 2 vol.

Treizième série. Le Colonel Richmond, 2 vol. Souvenirs d'un Enfant du Peuple, 3, 4 vol. Un premier Amour, 2 vol. La Haute Bohême, 1 vol. Gerfaut, 2 vol. Les Trois Aveugles, 1 vol. Un Malheur complet, 1 vol.

Quatorzième série (1re *série de* 1839). Le Marchand du Havre, 1 vol. Geneviève, 2 vol. Martin Luther, 5, 6 vol. Ruy-Blas, 1 vol. Le Fils du Titien, — Margot, 1 vol. Acté, 2 vol. Le Connétable de Bourbon, 1 vol.

Quinzième série. Gambara, suivi de: Le Curé de Village, 1 vol. Souvenirs d'un Enfant du Peuple, 2 vol. L'Homme et l'Argent, 2 vol. Le Paravent, 2 vol. Diane, 1 vol. Marianna, 2 vol.

Seizième série. Les Influences. — Le Médecin du Pecq, 3 vol. Recueillemens poétiques, 1 vol. La Comtesse de Salisbury, 2 vol. Une Jeune Homme charmant, 2 vol. Le Maître d'École, 1 vol. Maître Adam le Calabrais, 1 vol.

Dix-septième série. Antonia, 1 vol. Un grand Homme de province à Paris, 2 vol. Les Ailes d'Icare, 2 vol. Le Serpent, 1 vol. Val de Peires, 2 vol. La Maîtresse Anonyme, 1 vol. La Veronique, 1 vol.

Tevens staat, bij hen ter Inteekening open, een

GRAND DICTIONNAIRE ANGLAIS-FRANÇAIS, et FRANÇAIS-ANGLAIS, rédigé sur le nouveau dictionnaire de l'Académie Française, par M. Fleming et M. Tibbins.

L'ouvrage formera 2 forts volumes in 4°, publiés en cent livraisons à raison de 30 Cents chaque livraison.

Les 5 premières livraisons sont en vente.

Te Breda, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.